

OBRRTNIK

Glasiló Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjeništvó za izdajo lista „Obrtnik“
Uprava: Ljubljana, Cesta 29./X. št. 19 (Marn Josip).
Naročnina znaša: za celo leto . . . . . 30.— Din
za pol leta . . . . . 15.—
posamezna številka . . . . . 2.50 .

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto VII.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1938.

Štev. 10.

Pred volitvami v Narodno skupščino

Za dan 11. decembra t. l. so razpisane volitve narodnih poslancev z ukazom kraljevega namestništva z dne 10. t. m. ter je razpuščena dosedanja skupščina, izvoljena 5. maja 1935.

Volitve se bodo tudi to pot vršile javno, kakor v zadnjem primeru ter ne bodo tajne, kakor se je napovedovalo ob nastopu vlade dr. Milana Stojadinovića, kajti po izjavah odgovornih činiteljev današnje vlade ni ta dala nobenega roka v katerem bi izdelala nov postopek in način za volitve poslancev v Narodno skupščino. Imeli bomo torej zopet državne liste, ki jih bodo deloma postavile obstoječe stranke, deloma pa razni blokí oziroma pokreti. O kakšnem posebnem samostojnem nastopanju stanov ne more biti govora, ker tozadevna organizacija ni niti pri enem stanu izvedena, da bi stanovi mogli postaviti državno listo čeprav bi se tako najjasnejše pri svobodnem postopku volitev mogla pokazati prava slika volje posameznega stanu in pa tudi veličina, ki bi le tako prišla za stanove do izraza.

Obrtniki moremo ugotoviti, da v današnji svobodni državi vse od njenega postanka ni nikdar pri volitvah v Narodno skupščino prišel do izraza obrtnikov glas v tem smislu, da bi bil obrtnik stanovsko zastopan. Imeli smo sicer pripadnike obrtništva v parlamentu, toda teh običajno saj pri nas v Sloveniji niso delegirali za zastopanje obrtniki, temveč so jih postavile politične stranke in so zastopali predvsem interes svoje stranke v kolikor so mogli, pa so zastopali tudi interes obrtnikov. Malo je število slovenskih obrtnikov, ki so mogli v času 20-letnega obstoja Jugoslavije zastopati slovensko obrtništvo v Narodni skupščini in morda smo prav radi tega tudi tako daleč prišli glede naših perečih obrtniških problemov, ki so iz dneva v dan vedno bolj pereči.

Danes stojimo slovenski obrtniki zopet pred volitvami in moramo priznati, da se niso razmere v pogledu postavljanja kandidatov in vpoštevanja stanovskih zastopnikov najsibo po tej ali oni politični stranki, še v ničemer spremenile. V bližnji preteklosti smo žal ugotovili, da se je obrtništvo glede volitev v Narodno skupščino, kakor tudi druge institucije pri nas po političnih strankah vedno izigralo, pa naj si je bila s strani obrtništva še tako dobra volja za sodelovanje pripravljena in med obrtništvom samim resnično dosežen sporazum, brez ozira na sicer drugačna gledanja in naziranja obrtnikov, pripadnikov te ali one politične stranke. Obrtniki dobro vemo, da temu nismo sami krivi, če smo danes razdvojeni in razcepljeni, saj to ni naše delo, kajti nas vse brez razlike svetovnega nazora družijo iste težnje, imamo iste skrbi in poglede v pogledu stanu in smo vsi potrebni zaščite. Interes na naši razdvojenosti so vedno imele politične stranke, ki so našle vedno ne stanu v čast med nami priganjače in ljudi, ki so klonili pred politiki in tako sebe, kakor svoje stanovske tovariše in obrtniške ideale ter interese pozabili. Za drobtinice so se našli taki ljudje, saj to danes lahko ugotovimo, kajti niti enega vidnega uspeha ne more pokazati noben bivših obrtnikov-poslancev, ki bi bil otipljiv dokaz za koristi slovenskega obrtnika. Žal se je pri nas tako dogajalo. Toda v tem pogledu so bili tovariši srbski in hrvatski obrtniki vedno na boljšem in so še danes. Stanovski zastopniki obrtnikov, čeprav pripadniki te ali one politične stranke so znali interese srbskega in hrvatskega obrtnika v lastni stranki in pa preko te tudi v parlamentu in vladi drugače uveljaviti, kakor naši poslanci.

Ko smo tako na kratko ugotovili, kako smo bili obrtniki zastopani in koliko se je

storilo za nas v skupščini, je naša dolžnost, da se naš glas v bodoči skupščini drugače upošteva, kakor doslej in da dobi 220.000 obrtnikov naše države sebi, svojim obratom ter svojemu pomožnemu osebju, ki je prav tako obrtništvo, zadostno zastopstvo stanu potom najboljših naših obrtniških predstavnikov. Posebej moramo to naglasiti slovenski obrtniki za naše ožje razmere dravske banovine, kjer je danes preko 22.000 obrtniških obratov, ki združujejo pod svojim okriljem do 100.000 pripadnikov s pomožnim osebjem in družinami. Te številke dokazujejo, da je treba upoštevati obrtništvo ter da bi z ozirom na Slovenijo določeno število poslancev moralo biti jih iz obrtniških vrst najmanj 5 do 7.

Gotovo smo si glede potrebnega in številnega zastopstva vsi slovenski obrtniki edini brez izjeme. Vprašanje je samo kako naj se uveljavi želje obrtništva v tem pogledu, da bi bilo zastopstvo zadostno, pa tudi postavljeni kandidati odgovarjali potrebam obrtništva, t. j. da imajo polno kvalifikacijo, ki je potrebna pravemu predstavniku obrtništva, ki mora biti sam vsestransko naobražen in verziran v vseh vprašanjih, ki tangirajo obrtništvo. Najbolje bi pač zastopal obrtniške interese obrtnik, ki je večletni funkcionar v obrtniških organizacijah, prisilnih ali prostovoljnih, z dejanskim delovanjem v istih in poleg tega tudi še drugače javen delavec kulturnih, gospodarskih in samoupravnih institucij ali organizacij.

Smatramo, da je končno tudi čas obrtnika upoštevati, kajti če se znova in znova poudarja, da je obrtnik poleg kmeta in delavca temelj države, tedaj ne gre tega spregledati, temveč ga upoštevati in poklicati k pozitivnemu delu na izgradnji novih dobrin. Baš volitve v Narodno skupščino, ki so pred nami, pa naj bi bile dokaz dobre volje političnih strank za upoštevanje obrtništva, za katerega je sicer vedno dovolj priznanja, sicer pa nikakih posebnih dobrin, da se hoče obrtništvo resnično upoštevati tudi tedaj, ko se gre za odločanje in zastopanje obrtniških in splošnih interesov naroda ter države v Narodni skupščini. Obrtniki smo bili vedno pozitiven nacionalen element, kakor smo produktivni v svojih strokah in zato bomo tudi ob priliki skupščinskih volitev dokazali svojo pozitivnost, toda že danes poudarjamo, da nočemo biti priganjači nikogar in da iz izkušenj o samih obljubah že danes naglašamo, da nas je treba upoštevati in potem bomo tudi mi upoštevali, kako nam je storiti, da bomo uspešneje uveljavili svoje interese skupno z interesi drugih stanov in celote za boljšo bodočnost vsega naroda in države.

KMETSKA POSOJILNICA

Ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani, Tyrševa cesta 18.

Nové vloge

vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%

vloge proti odpovedi obrestuje po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost.

Otvorja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle.

Obrtništvo v javnosti

Malokateri stan je tako tesno navezan na najširše plasti ljudstva, vseh krogov, kakor ima to mesto određeno baš obrtnik. Je to popolnoma naraven pojav, ki ga narekuje udejstvovanje obrtnika-rokodelca v svojem delu, da že preprost vajenec in pomočnik ter mojster ima stik z odjemalcem, daje dostop obrtniku na vsa mesta, saj vse stvari, ki jih opažamo najsibo v gradbenem ali tehničnem ter umetno-obrtnem smislu ter pogledu, so več ali manj delo obrtniških rok, ki se znova in znova dopolnjujejo, prenavljajo, izboljšujejo itd. Tem potom ima torej preko stroke vsak obrtnik s svojim pomožnim osebjem vred neprestano kontakt z odjemalci, kar se stalno iz dneva v dan ponavlja.

Prav to, da ima obrtnik vedno s strankami-odjemalci opraviti, gotovo tudi v veliki meri vpliva na njegov duševni razvoj, kar se posebno opaža pri onih obrtniških strokah in panogah, pri katerih ima obrtnik na pr. opraviti boljša kvalificirana dela, da si glede izvršitve takih del tudi potom občevanja tozadevno ugladi nastop in splošno uveljavi. Tako si lahko predstavljamo več ali manj stik med obrtništvo in strankami skoro pri vseh strokah, vendar pa kot že omenjeno pri gotovih vplivajo opravljeni bolj globoko, kakor pri drugih. Obrtniki si tako iz svojih poslovnih zvez ustvarjajo tudi preko vsega svoje poglede na najrazličnejša vprašanja in ni čudo, da se tako obrtnik za vse zanima, ker je že po ustaljenem dejstvu večna priča vsem mogočim dogodkom in mu marsikaj ne ostane prikritega, kar drugim ostane. Narava obrtnika je torej taka, da vedno išče novih možnosti za uspešnejše uveljavljanje, najsibo v stroki ali kakorkoli v javnem življenju, vsled česar pogosto srečavamo obrtnika v najrazličnejših javnih položajih, kot odlične javne delavce na gospodarskem, kulturnem in drugih raznih popriščih.

V kolikor srečavamo obrtnika vsepovsod, moramo žal ponovno ugotoviti, da prav v naših krajih, kjer vedno trdimo, da smo napredni, dosledno zaostajamo v lastnem pogledu radi skrbi za sebe in za svoj stan. Imamo najrazličnejše prisilne in prostovoljne organizacije, pri vsem tem pa še vedno nismo toliko dorasli, da bi imeli svojo vrhovno prostovoljno organizacijo, ki bi resnično bila v stanju združiti pod enotnim okriljem vse obrtništvo brez razlike usmerjenosti po drugačnih vidikih, kakor imamo to primer pri srbskem in hrvaškem obrtniku. Še vedno ni prevladalo spoznanje, da je treba v prvi vrsti služiti sebi in si uravnavati življenjske pogoje po potrebah stanu, temveč veliko število našega obrtništva, ki ima zavest le na jeziku najraje tava disciplinirano za pogubonosnimi dnevnimi politikarji. Poleg prostovoljnih pa imamo tudi prisilne obrtniške organizacije, v katerih srečavamo v veliki večini resnične samozavestne in zavedne obrtniške delavce, ki vrše ogromno upravno delo, često pa ne morejo pokazati onih rezultatov, ki bi si jih želeli, z ozirom na izvršeno delo in na vložene napore za posamezna vprašanja. Vzrok gotovo nekje tiči, zdi se nam, da v glavnem pri striktnem neizvrševanju in prepočasnih postopkih upravnih oblasti v velikih vprašanjih, ki zahtevajo nujnih rešitev, medtem ko obrtništvo trpi in čaka. Pri nas se troši in posveča s strani upravnih oblasti vse preveč pažnje vsem mogočim vprašanjem, medtem ko so obrtniška vprašanja in težnje premalo, če že sploh niso vpoštavana. Zasedujemo topogledno delovanje pristojnih oblasti in obrtniških organizacij v drugih pokrajih pa mora-

mo ugotoviti, da so razmerja drugje prsrčnejša, kar se lahko izrazimo in postopki tudi hitreje steko, vsled česar tudi pozitivni rezultati ne zaostajajo. Pri današnjem povprečnem izobraženem slovenskem obrtniku bi pričakovali vsled teh dejstev, da bo prevladalo naziranje nastopati enotno in skupno, ne podrejšo se vplivom izven obrtništva. Žal temu ni tako in žalostni pojavi nekaterih obrtniških organizacij, pa tudi posameznikov prav zgovorno pričajo o nezavednosti, temveč vprav rušenju obrtniške samobitnosti. Pri tem naj si zapomnijo oni, ki vlečejo danes jarem tega ali onega režima, da so gola pripraga in škodljivci celokupnega obrtništva, kar je seveda tudi slovenska obrtniška specijaliteteta. Niti v hrvaških, niti v srbskih obrtniških časopisih ne najdete sledu, da bi bili kakorkoli podrejeni ali služili dnevni politiki ali režimom, toda pri nas samo zasledujemo časopisje, pa bomo takoj videli, da ta list podpira ta režim, drugi drugega in se konkretno tudi postavlja ob stran temu ali onemu politiku. Take pogreške so na obrtniškem telesu, katerega zajedajo obrtniki sami in ko s tem sami sebi škodujejo, jim ni mar, samo, da je zadovoljeno diktatu od zgoraj, na eksistenco, položaj in vse, ter celo stan pa pri tem žrtvujejo.

Slovensko obrtništvo v vsej svoji popolnosti in celoti se mora razumljivo po-

Dr. Stojan Bajič:

Poslovne knjižice (legitimacije)

(Po „Organizatorju“)

Listine, ki naj posvedočijo identiteto službojemnika in nudijo pregled njegove dosedanje zaposlitve, so bile prvotno obvezne samo za delavce. Tako je avstr. obrtni zakon v § 79 in sl. (zakon z dne 8. marca 1885) predpisal delavske knjižice za pomožne delavce. Rudarski zakon (§ 208) je poznal samo odpustnico, ki jo je moral podjetnik izročiti rudarju ali pazniku ob prestopu službenega razmerja in v njej posvedočiti kategorijo njegove zaposlitve, podatke o rudarskem zavarovanju in o trajanju službenega razmerja. Delavske knjižice so imeli tudi domači posli.

Po zedinjenju je uredba o gospodinjstkih poslilih z dne 18. junija 1921, ki velja samo za Slovenijo, uredila poselsko knjižico (§§ 24 in 25), ki jo je izdajala bodisi domovinska občina ali občina poslovnega bivališča in v katero je službodavec vpisoval, koliko časa, kje in v kakšni lastnosti je posel služil. Uredba je v § 26 tudi pooblastila takratno poverjenišvo za socialno skrbstvo, da uvede lahko namesto poselske knjižice za tiste posle, ki opravijo strokovno preizkušnjo, posebne legitimacije; to pooblastilo ni bilo izčrpano. Enotno za vse pomožne osebe, ki spada v obseg tega zakona, je uredil zakon o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922 vprašanje delavskih legitimacij (§ 120). Po tej določbi se mora vse to pomožno osebe (torej ne službojemniki, ki vršijo posel „višje vrste“ po 2. odst. § 3 tega zakona), opremiti z legitimacijami, ki jih izdajajo redoma občinska oblastva njihovega stalnega bivališča, če pa to ni mogoče, občinska oblastva v kraju, kjer so zaposleni. Te legitimacije naj bi obsegale ime in priimek, rojstne podatke, zakonsko stanje ter poklic, pri pomožnem osebjem pod 16. leti pa tudi izkaz privolitve za vstop v delo. Organiziranim delavcem so take delavske legitimacije nadomeščale legitimacije njihovih strokovnih organizacij; obliko teh legitimacij naj bi predpisal pristojni minister, česar pa ni storil. Novi obrtni zakon z dne 5. novembra 1951 je dosedanje stanje spremenil v toliko, da je uvedel v §§ 507 do 511 za pomočnike, za delavce, ki so zaposleni v tovarnah, in za trgovske pomočnike, ki jim niso poverjene „važnejše službe“, poslovne knjižice, katerih obrazec je predpisal minister pod številko 9 pravilnika o obrazcih po zakonu o obrtnih z dne 7. marca 1952. Obrtni zakon je uredil, kdo izdaja poslovne knjižice in kako naj se z njimi posluje. Težkoče so nastale glede določitve, katere službe so „važnejše“ in ki opravejo dolžnosti poslovnih knjižic. Poleg tega se je pokazala potreba, da se vprašanje legitimacij enotno uredi. Zato je dobil minister za socialno politiko in narodno zdravje v finančnem zakonu za leto 1956/57, (§

staviti ob bok vsemu narodu na čelu s svojo edinstveno prostovoljno organizacijo. Ta pa ne more biti nikomur na službo za eksploatacijo temveč more le kot celota zastopati vse obrtništvo in si kot taka tudi ustvariti položaj, da jo vsi upoštevajo in rešpektirajo na čelu z vsemi politikarji brez razlike vred in režimi. Tako je na Hrvaškem in v Srbiji in taka organizacija obrtništva bo morala iz življenjske potrebe vsega našega obrtništva nastopiti tudi pri nas preko vseh ovir in mogočih ter dovoljenih ter favoriziranih obrtniških organizacij, ki so večinoma le na papirju, ki pa jih širše plasti obrtništva odklanjajo.

Baš naši pogledi na vsa javna vprašanja, vse naše pozitivno delo, ki izhaja na navezanost na najširše plasti vseh slojev, nas mora končno vendarle že enkrat zbuditi vse k pravi samozavesti, da se bomo znašli vsi pod enim krovom, v enotni prostovoljni obrtniški organizaciji slovenskih obrtnikov, ki bo izključno le mogla predstavljati naš stan v celoti, kar nujno zahteva interes časa, ki bo šel drugače preko nas, pri čemer ne bo usoda štedila z nikomur, najmanj pa z tistimi takozvanimi postavljenimi-navideznimi obrtniški voditelji. Iztreznenje bo marsikomu prinesel čas, kdor se sam ne more iztrezniti ter zavedati, da obrtnik mora biti navezan najprej in v glavnem nase, potem šele iskati pomoči drugje, najmanj pa to pri dnevnih političnih strankah.

88 t. 2) in v finančnem zakonu za leto 1957/58 (§ 84 t. 1) pooblastilo, da sme po odobritvi ministrskega sveta z uredbo z zakonsko močjo „določiti obliko in način izdajanja delavskih in nameščenskih poverilnic (legitimacij) brez plačila drugih taks, razen nabavne cene, izračunane s povprečnino, predpisati obveznost, uporabljati te poverilnice ter kazni od 50 do 100 din za kršitve predpisov te uredbe“. Še predno je pristojni minister izčrpal poslednje pooblastilo, je izdal trgovinski minister (na podlagi pooblastila v § 507) navodilo o nabavljanju poslovnih knjižic pomožnega osebjem v obrtnih z dne 31. januarja 1958; v njem je določil obseg pomožnega osebjem, ki je dolžno imeti poslovne knjižice. Kmalu nato pa je pristojni minister na podlagi pooblastila v finančnem zakonu izdal uredbo z zakonito močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev z dne 24. marca 1958 (Sl. Nov. 69/XIII—164, Sl. list 288), nato pa še pravilnik za izvrševanje te uredbe z dne 14. julija 1958 (Slov. Nov. 210/LXII—495, Sl. list 460). Nova uredba je izenačila vse pravo glede delavskih in nameščenskih legitimacij ter ukinila na splošno vse dosedanje zavedne določbe, tako na našem pravem področju še izrečno določbe uredbe o knjižicah gospodinjstkih poslov in viničarskega reda iz leta 1925., ki ima v §§ 2 in 3 posebne določbe o viničarskem izkazilu, poleg tega pa tudi § 120 zakona o zaščiti delavcev ter §§ 507 do 511 obrtnega zakona (čl. 18 uredbe). Kot posebna ureditev ostane v veljavi — dasi tega uredba ne določa — pravilnik o izdajanju mornarskih knjižic z dne 7. avgusta 1957 (Sl. Nov. 216/LXI—461).

Po uredbi (čl. 1) morajo imeti načeloma vsi delavci in nameščenci predpisano legitimacijo; službodavci ne smejo pod kaznijo po t. d. čl. 15 zaposliti nikogar brez redne poslovne knjižice (čl. 9). Za delavca ali nameščenca se po tej uredbi (2. odst. čl. 1) smatra vsaka oseba preko 14 let brez razlike spola, ki „daje ali želi dati svojo telesno ali umstveno delovno silo v službo drugega za plačo ali za lastno izobrazbo“. Niso pa obvezne legitimacije za tista službena razmerja, ki so javnopravnega značaja (2. odst. čl. 1) in pa za tiste službojemnike, bodisi delavce ali nameščence, ki jih minister za socialno politiko in narodno zdravje po sporazumu s prizadetimi ministri izvame iz te obveznosti. Tako je pravilnik (3. odst. čl. 1) izvzel iz te obveznosti „nameščence, ki imajo položaj komercialnega ali tehničnega ravnatelja (upravitelja) ali prokurista“. Po določbi uredbe more minister predpisati zanje posebno obliko in način izdajanja legitimacij. To je ukrenil čl. 11 pravilnika glede nameščencev. Čl. 11 namreč določa, da morejo „zasebni nameščenci na pod-

lagi odloka o prejemu v pokojninsko zavarovanje pri Pokojninskem zavodu dobiti na zahtevo od občine svojega stalnega bivališča in proti plačilu cene obrazca v znesku 50 din posebne legitimacije, ki povsem nadomeščajo poslovne knjižice. Tuji državljani, pribežniki in emigranti morejo dobiti poslovne knjižice samo, če izpolnjujejo posebne pogoje, ki jih predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje sporazumno s prizadetimi ministri (6. odst. čl. 5 pravilnika).

Legitimacije izdajajo bodisi občine, bodisi prisilna združenja, bodisi organi, ki jih določi za državno prometno osebje generalna direkcija državnih železnic. Redoma izdaja poslovno knjižico občina službojemnikovega domovališča. („Kjer je... stalno nastanjen“, 5. odst. čl. 4 uredbe.) Samo v krajih, kjer so prisilne združbe obrtnikov ali trgovcev, izdajajo poslovne knjižice trgovskemu pomožnemu osebju, ki je zaposleno v trgovinskih obratih, in osebam, ki so se izučile rokodelstva in so zaposlene v rokodelskih obratih prisilne združbe (§ 354 iz sl. obrtnega zakona), kateri pripada službodavec. Poslovne knjižice oseb, ki so zavarovane pri državnih prometnih napravah, izdajajo organi, ki jih določi za državne železnice generalna direkcija državnih železnic, za vse ostale prometne naprave pa ministrstvo za promet (2. odst. čl. 4 uredbe ter 1. in 2. odst. čl. 9 pravilnika).

Te ustanove izdajajo legitimacije na pismeno ali ustmeno prošnjo (1. odst. čl. 5 pravilnika), ki so jih dolžne ustrediti najkasneje v dveh dneh, ko je predložil prosilec vse potrebne podatke (5. odst. čl. 9 pravilnika). Prosilec mora namreč ob tej priliki predložiti potrebne podatke in dve svoji fotografiji (1. odst. čl. 4 uredbe). Podatki so sledeči: kraj in čas rojstva, državljanstvo, šolska in strokovna izobrazba, zakonski stan, ime očeta, ime in dekliški priimek matere, število otrok in leto njih rojstva (2. odst. čl. 5 pravilnika). Pravilnik še določa, da mora prosilec, ki ni polnoleten, predložiti še učno pogodbo ali pismeno odobritev očeta ali varuha ali varstvenega sodnika, da vstopi na delo. Podobno določbo je imel tudi 3. odst. § 120 zakona o zaščiti delavcev glede pomožnega osebja pod 16 leti. Pri tem je opozoriti, da po državljanstvu (§§ 152, 246 o. d. z.) ni treba očetovega pristanka za zaposlitev nedoletnika takrat, kadar živi izven oskrbe roditeljev, dočim pa varovanec sploh ne rabi takega dovoljenja svojega varuha; glede vajeniške pogodbe določa 5. odst. § 258 obrtnega zakona itak, da sklene vajeniško pogodbo za nedoletnega vajenca njegov zakoniti zastopnik ali varuh. Potrebne podatke more prosilec izkazati z javnimi listinami, na pr. s krstnim ali poročnim listom, policijsko ali železniško legitimacijo, prejšnjo poslovno knjižico, s potnim listom, vojaško knjižico, s šolskim ali strokovnim spričevalom, domovnico ali spričevalom o državljanstvu, seveda v kolikor iz njih izhajajo potrebni podatki (5. odst. čl. 5 pravilnika, ki ima še podrobnejše določbe). Pripomniti je, da so vse vloge in izkazila, ki jih priskrbujejo pri izdajanju legitimacij bodisi neposredno oblastva in ustanove, bodisi delavci in nameščenci sami, oproščeni vseh državnih in samoupravnih taks (6. odst. čl. 5 pravilnika). Poleg tega mora prosilec priložiti prošnji dve enaki fotografiji (45×6 cm) in 10 din za obrazec knjižice (4. odst. čl. 5 pravilnika, ki ima podrobnejše določbe).

Poslovna knjižica je žepnega formata in vezana v platno. Na sprednji strani platnic ima vtisnjen državni grb, na zadnji strani pa znak osrednje uprave za posredovanje dela, ki knjižice tiska in oddaja (čl. 5 in 12 pravilnika). Knjižica ima 44 strani po obrazcu, ki bo objavljen v „Socialnem arhivu“, uradnem glasilu Osrednje uprave za posredovanje dela. Strani 1 do 8 izpolnjujejo oblastva in ustanove, ki knjižice izdajajo ter ustanove delavskega oziroma nameščenskega zavarovanja in uprave za posredovanje dela (2. odst. čl. 12 uredbe). Strani 10 do 31 so namenjene službodavčevim vpisom; na kraju je natisnjen pouk.

Ustanove, ki izdajajo poslovne knjižice, morajo o njih voditi poseben imenik, v katerega mora vpisati potrebne podatke, poleg tega pa izpolniti dva kontrolna lista, ki sta priložena poslovni knjižici in enega poslati Osrednji upravi za posredovanje dela, dočim pridržati drugega za svojo kartoteko (čl. 8 pravilnika). Osrednja uprava za posredovanje dela vodi centralno kartoteko (čl. 11 uredbe, čl. 13 pravilnika).

(Konec sledi.)

Dobave in licitacije

Pri predstojništvu Mestne policije v Mariboru se bo dne 3. novembra vršila ustmena licitacija za dobavo oblek za policijsko stražo (bluze, hlače, kape, vrvice itd.).

I. obrtniška razstava v Beogradu

Na zelo svečan način ob prisotnosti številnih predstavnikov oblasti, ustanov in obrtništvu ter ostale javnosti je bila v soboto dne 8. t. m. odprta I. obrtniška razstava v Beogradu pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla. To je prva vsedrjavna obrtniška razstava, ki se jo v velikem številu udeležujejo z razstavljanjem svojih izdelkov poleg srbskih obrtnikov, tudi obrtniki važnejših strok iz Hrvatske in Slovenije.

Za to prvo vsedrjavno obrtniško razstavo je veliko zanimanja ne samo doma v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu, za kar so prijavljene številne skupine obrtništvu in drugih posestnikov iz sosednjih držav. Tudi slovensko obrtništvu se udeleži razstave z ogledom v več skupinah ter mnogo posameznikov. Posebno skupino z poklonitvijo na Oplencu orga-

nizira Zveza obrtnih društev dravske banovine, drugo pa samo na ogled razstave Zveza slovenskih obrtnikov. V času obrtniške razstave bodo tudi nekatere posebne obrtniške prireditve poedinih strok, tako modna revija, sestanki strok itd.

Siroka javnost je za to prvo vsedrjavno obrtniško razstavo zelo zainteresirana, kar lahko sklepamo tudi po dnevnem tisku, med katerim je Beograjska „Politika“ z dne 8. t. m. posvetila razstavi, obrtniškim problemom in vsem vprašanjem obrtništvu skoro polovico številke.

Priporočamo obrtništvu iz Slovenije ogled vseobrnitiške razstave v Beogradu, ki je z ozirom na ceneno voznino toplo priporočljiva ter je s tem mnogim ceno omogočeno videti tudi prestolico in njene zanimivosti.

Narodna skupščina razpuščena

Z ukazom z dne 10. t. m. je bila razpuščena Narodna skupščina, izvoljena na dan 5. maja 1935. Volitve narodnih poslancev za 4 letno skupščinsko dobo bodo v vsej državi v nedeljo, dne 11. decembra 1938. po predpisih zakona o volitvah narodnih poslancev. Narodna skupščina, iz-

voljena na dan 11. decembra 1938. bo sklicana na izredno zasedanje na dan 16. januarja 1939. Volitve se bodo tudi to pot vršile javno z nosilci vsedrjavnih list, ker se ni vlada kljub napovedi vezala na drugačen volilni red, oz. izdelala novega postopka za volitve.

Izredni občni zbor Združenja krojačev in sorodnih obrti v Mariboru, se je vršil dne 19. septembra t. l. v Gambinovi dvorani ob številni udeležbi članstva. V glavnem se je razpravljalo o ravnalnem minimalnem ceniku za damsko in moško krojaštvo. V tej zadevi se je razvila po izčrpnih poročilih obsežna debata iz katere posnemamo, da je ta stroka v zelo težkem položaju, čemer so vzrok tudi nelojalna konkurenca in pa prodaja velikih konfekcijskih tvornic, pri čemer je bilo dokazano, da ne more biti tovarniško izdelano oblačilo tako prvovrstno, kakor ročno delo, vsled česar so tudi cene razumljivo nižje, kvaliteta pa mnogo slabša. Ugotovilo se je, da so razni trgovci po vprav nizkih cenah zahtevali delo

krojaškimi izdelki, kar je v veliko škodo stroki pa tudi realnim trgovcem, ki se pravilno zavajajo, da je treba obrtniku resnične pomoči in samostojnosti tudi v praksi, ne samo v teoriji. Občni zbor je sklenil sprejeti predloženi minimalni cenik, v katerem so vpoštevani vsi oblačilni predmeti damske in moške stroke.

Posebej je občni zbor razpravljal tudi vprašanje izvrševanja krojaških del po mariborski moški kaznilnici ter se je zahtevalo omejitev tozadevnega izvrševanja in da naj se kaznjence zaposli pri drugih delih, da se ne bo jemalo legalnemu obrtniku zaslužka. Prav tako se je zbor tudi izrazil za čimprejšnjo izvedbo starostnega zavarovanja, da ne bo obrtnik tisti, ki bo na stara

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije a. d.

Podružnica Ljubljana

Gajeva ulica 6.

Centrala Beograd

Delniška glavica Din 75,000.000

Udeležba države Din 30,000.000

Glavna podružnica
ZAGREB

Podružnica Sarajevo

Podeljuje obrtnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoči račun, posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev, delnic Narodne banke in Priviligirane Agrarne banke.

Sprejema od vsakogar vloge na hranilne knjižice in tekoče račune, ki so vsak čas izplačljive.

Upravlja imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij. Izvršuje vse ostale bančne posle

Brzojavni naslov: „Zanatska“ Ljubljana

Telefon šte. 20-30

Račun Poštne hran. šte. 14003

Prvi elektrotehnični koledar s tabelarnim priročnikom izide v najkrajšem času ter bo prva tozadevna strokovna stvar, ki ne bo dobrodošla le elektrotehnikom in elektroinstalaterjem, temveč bo dobro služila vsakemu obrtniku, ki se količkaj bavi z elektrotehniko. Posebno pa bo tak koledarček s priročnikom dobro služil tehničnim nameščencem v industrijskih obratih, kakor tudi obrtništvu, ki ima mehaniziran elektrotehnični obrat. Ker je subskripcijski rok že potekel, priporočamo obrtništvu in interesentom naj vsak zainteresiran takoj naroči navedeno pri Združenju elektrotehničnih obrti Dravske banovine v Ljubljani, Gledališka ulica 7/II. za minimalni znesek od din 20— po kvaliteti vezave navzgor.

Vsem naročnikom „Obrtnika“!

Ker se že poslovno leto nagiba h kraju, opozarjamo tem potom vse naročnike in prejemnike našega glasila na poravnavo naročnine, ki znaša le Din 30.— letno. Blagovolite vsi, ki ste z naročnino v zaostanku ali pa tekoče še niste plačali, izpolniti svojo materijelno dolžnost s tem, da takoj po tem opozorilu izvolite za event. zaostalo in tekočo naročnino poravnati po položnici št. 12.986. Ljubljanski in okoliški naročniki pa to lahko store osebno v pisarni, Ljubljana, Rimska 19. Osebne informacije v zadevi glasila, prejmete v pisarni ali pa potom telefona urednika, šte. 27—04.

leta brez sredstev izročeni na milost pristojne občine, s čemer je bil nato uspeli občni zbor zaključiti.

Razno

Kongres tapetnikov v Zagrebu. Dne 11. septembra t. l. se je vršil v Zagrebu kongres tapetnikov, ki so se ga udeležili zastopniki te stroke iz raznih krajev države. Na dnevnem redu so bila vprašanja, ki tangirajo to stroko ter so po iznešenih referatih o posameznih perečih vprašanjih sklenili resolucijo v zaščito tapetniške stroke. Od slovenskih obrtnikov se je udeležil z referatom kongresa g. Danilo Puc, predsednik združenja tapetnikov v Ljubljani.

Zanimivo objavljane o šušmarjih prinaša od časa do časa „Obrtnički Vjesnik“ v Zagrebu, iz katerih obvestil se razvidi, kako so postopala obrtna oblastva in kakšne kazni so prisojene šušmarjem. To gotovo moralno dobro vpliva in je v opomin vsakomur, ki bi se hotel s šušmarstvom pečati.

Zbiralna akcija za „Matico hrvatskih obrtnika“ v Zagrebu. Posebna akcija je uvedena pri Savezu hrvatskih obrtnikov za zbiranje prispevkov, dograditve monumentalne palače „Matice hrvatskih obrtnikov“, o čemer smo že obširno pisali. Kolika je zavest med hrvatskim obrtništvom in ostalo javnostjo, dokazuje višina, dosežena z malimi prispevki dosežene vsote v znesku preko 350.000 Din. — Tako gradijo napredni Hrvatski obrtniki sebi svoj dom, kot dokaz stanovske zavesti in pripadnosti k stanu, sebi v čast in nastopajočim pokolenjem v dokaz zavednosti.

Obrtniki se za novo zgradbo stalno zanimajo in tudi iz oddaljenih krajev v skupinah ter tudi posejajo napredovanje del.

50 letnica Obrtniške Zveze v Beogradu. V dnevih 15., 16. in 17. oktobra t. l. bo v Beogradu proslavljena obletnica obstanka Obrtniške Zveze oz. ustanovitve prvega obrtniškega Združenja.

Nabavna in prodajna zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani ustanovljena. Ljubljanski pekovski mojstri so si ustanovili nabavno in prodajno zadrugo v svrhu gospodarskega uveljavljanja svojih interesov in glede socialne zaščite. Slično zadrugo pa si ustanavljajo pekovski mojstri v Mariboru. To dejstvo je ponoven dokaz, da se more obrtništvu uspešno uveljaviti potom zadrugarstva.

Davčne olajšave gospodarskih zadrug. V finančnem zborniku štev. 28. z dne 14. julija je objavljeno pojasnilo Ministrstva financ glede davčnih olajšav gospodarskih zadrug ter pojasnilo v celoti navaja slučaje ugodnosti in kako imajo davčne oblasti glede obdavčevanja postopati.

Zagrebski industrijci zahtevajo lastno zbornico. Iz Beograda nam poročajo, da je trgovski minister inž. Kabalin včeraj obiskal Združenje industrijcev Savske banovine. V prostorih Združenja je ministra sprejel predsednik g. Arko, ki je ministra naprosil, naj bi se osnovala v Zagrebu posebna industrijska zbornica, da bi bili interesi industrijcev tako zastopani, kakor so zastopani interesi obrtnikov v Obrtni zbornici. Minister Kabalin je odvrnil, da bo napravil potrebne ukrepe za ustanovitev samostojne industrijske zbornice v Zagrebu, kakršna je že v Beogradu, če je to res želja vseh industrijcev v Savski banovini. (Po vestih dnevnih časopisov.)

Valenci na počitnicah. Glede na našo tozadevno notico v zadnji številki pripominjamo, da ta zadene predvsem le vodstvo organiziranja vaješke počitniške kolonije in nikogar drugega.

URADNI ODLOKI IN SPOROČILA

Dopolnilni izpit zidarških mojstrov glede projektiranja. Ministrstvo trgovine in industrije je s svojim dopisom z dne 26. avgusta t. l. pod II. br. 32.510/u na postavljeno vprašanje sporočilo naslednje:

„V zvezi vprašanja obrtniške zbornice v Beogradu z dne 9. III. t. l. br. 2328 s katerim se zahteva, da bi zidarški mojstri, kateri položijo izpit za projektiranje iz odstavka 3. člena 18. pravilnika o obsegu in razmejitvi gradbenih obrti bili oproščeni polaganja dopolnilnega izpita za dela iz odstavka 3. člena 9. navedenega pravilnika, se priobčuje, da se z ozirom na stališče, ki ga je

Kupujte domače blago!
Cinkovo belilo „Briljant“ vseh vrst: zlati, srebrni, beli, zeleni, rdeči in sivi pečat

Svinčeni minij „Rubin“ – Litopon „Titanik“
vseh vrst: 30%-ni, 60%-ni in 100%-ni (zlati, srebrni in zeleni pečat)

Modra galica „Solnce“ – Kromov galun,
drobno kristaliziran

Glauberjeva sol, aluminijev sulfat, Blanc-fixe, zelena galica.

EN GROS: kositer, svinec, cink, aluminij, silumin, antimon regulus, cinkova, bakrena, svinčena in aluminijeva pločevina, cinkov prah, žveplena kislina, barit itd.

METALNO AKCIJONARSKO DRUŠTVO
Centrala: LJUBLJANA, Masarykova 12. Tovarna: CELJE

zavzelo Ministrstvo za gradnje ne more dopolnilni izpit za projektiranje priznati za izpit za betonska dela, vendar pa se moreta ona izpita polagati istočasno oz. spojiti v en izpit, v katerem slučaju se mora program izpita dopolniti z predmeti izpita za betonska dela.“

Opozorilo delodajalcem. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja vse p. n. delodajalce, da pod nobenim pogojem ne more dovoljevati ustavitve sodnih izvršb ne da bi bili izpolnjeni zakoniti pogoji. Vsak delodajalec je dolžan pravočasno urediti svoje obveznosti. Zato urad ne more upoštevati prošenj za ustavitve, ki so mu bile predložene neposredno pred dnem ali na dan izvršbe.

Zapadlost plačilnih nalogov. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja p. n. delodajalce, da poravnajo zapadle plačilne naloge v zakonitem roku. Urad ne opominja k plačilu, tudi ne pošilja izvlečkov, ker mora svoje stroške znižati. Likvidnost urada mora biti brezpogojno varovana, zato se uvede prisilna izterjava, čim plačilni nalog ni poravnat v zakonitem roku. Ugovori proti predpisu ne odlašajo dolžnosti plačila.

Stanje zavarovanih nameščencev in delavcev v Jugoslaviji v mesecu juliju 1938.

V mesecu juliju 1938. je bilo zavarovanih v vsej državi pri raznih krajevnih edinicah Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in nameščencev 749.202 (od tega odpade na moške 555.018 in na ženske 194.184). To število prikazuje porast napram številu članov v prejšnjem mesecu in to za 10.869 članov in porast napram številu članov v istem mesecu leta 1937. za 41.773 (15199 žensk in 26.574 moških) več zaposlenih delavcev ali za 5,90%, pri moških znaša ta porast 5,03%, pri ženskah 8,49%.

Po industrijskih skupinah prikazuje napram istem mesecu lanskega leta največji porast delavstvo, zaposleno pri industriji tobaka za 17.481 delavcev več, potem ono zaposleno pri gradnji železnic, cest in vodogradenj za 4735 delavcev več ter ono zaposleno v trgovini za 3319 nameščencev več. V odstotkih znaša največji porast napram lanskemu letu delavstvo zaposleno pri tobačni industriji za 157,43% in pri gradnji prevoznih sredstev za 28,62% delavcev več.

Ostale industrijske in gospodarske skupine prikazujejo sledeči porast:

	Absolutni porast	V %
Gradnja prevoznih sredstev	2434	28,62
kemijska industrija	1174	10,82
privatni promet	1002	10,66

Skozi rešeto

Bratski sporazum in sožitno delo. Odkar so bile leta 1936. prošle volitve v Obrtni odsek Zbornice za TOI pod naslovnim geslom, se je v Zbornici za TOI oz. obrtnem odseku v Ljubljani toliko napravilo, kakor še ne beležimo v zgodovini te ustanove. V bratskem objemu in sožitnem delu opazujemo pri zelo stvarnem delu tako g.

Ogrina, kakor g. Rebeka, katerima slede v delu za obrtništvu priznani in od obrtništvu svobodno izvoljeni gg. svetniki. Nam se je ob priliki pakta takoj zdelo, da bo bratski sporazum veljal trajno za ves čas svetniške dobe in tako je tudi res. Složno je vseh 19 svetnikov na delu za ohranitev določil sporazuma, ki ga do pike in večice točno izpolnjuje takozvana manjšina in večina, ki se je medtem izcimila iz dobre volje radi dela in potrebe po navidezni opoziciji. Zadnji čas pa opazamo aktivnost tudi v tej smeri, da naj bi bili obrtniki še krepkeje združeni v samostojni Obrtniški zbornici, kar gg. bratskega sporazuma že uvidevajo, ker bodo tako dosegli še več uspehov in homo najbrže že v kratkem lahko gospoda predsednika Obrtne zbornice mogli pozdraviti — če bo sporazum tako držal, kakor je doslej.

Razsodba najvišjega sodišča — nična. Morda je le slučaj, da more biti razsodba najvišjega sodišča v kaki državi nična, čeprav je zadnja instanca to sodišče in dokončno, vendar pa je to res, da se v pravni državi, kjer sicer vlada red, pravica v vse občo zadovoljstvo smatra razsodbo najvišjega državnega sodišča (na pr. pri nas Državnega sveta) za nično in jo oni, ki bi morali najbolj zakonitost varovati in zakone pravilno izvajati ne upoštevajo, niti določil razsodbe ne upoštevajo, kar je gospod urednik, gotovo žalostno! Pa to še ni vse. V oni pravni državi je pravica samo za ene, čeprav so ti morda največji zločinci in največji nasprotniki izvajanja pravilne zakonodaje. — Da sploh ni treba vpoštevati razsodbe najvišjega sodišča, odloči to kar možiček v škornjih, češ, režim tako hoče in moč ter odločbe se morajo tako ravnati, zakonov nočemo spoštovati. Danes je že tako, da je pravica le tam, kjer je moč in oblast, zakon pa pri tem nima ničesar opraviti, vsled česar že gospod v škornjih skrbi, da razsodba najvišjega sodišča lepo čaka izvršitve v kakem predalu, kjer se ji nikamor ne mudi, saj ni treba, ker režimu to ni po volji. — Pa recite, da ne spoštujemo zakona navadni obrtniki in ga bomo še bolj, kakor tudi nosilce oblasti, če bodo tako delali, kakor v oni državi, ki je ustavna, pravna, ima vse zakone, toda ne izvajajo jih, temveč puste izigravati po zakulisnih kričavih dobro ime oblasti in sodišča, ker so baje ti oblast, vse drugo pa jih ničesar ne briga, najmanj pa da bi izvršili določila najvišjega sodišča, ki je baje tudi na zakonu osnovano in bi mu po našem mnenju pristojala zadnja odločitev, ki bi jo mi obrtniki, izvzemši gospoda v škornjih in njegove okolice v zaščito dobrega imena in ugleda že zdavnaj izvršili. Vprašamo Vas še g. urednik, kaj naj bi k temu dejali, če bi se n. pr. kaj takega dogajalo pri nas, da bi bili obrtniki prizadeti, jim priznana pravica, toda oni, ki je postavljen, da to pravico varuje ne bi hotel ničesar radi reda in varovanja zakonitosti storiti. Ali bi bil tak gospod pri nas še povišan morda za ministra, ali bi nam obrtnikom samo zato, ker smo za spoštovanje zakonov in nedotakljivost istih naprtli kazni!...

Čitajte naš list!

Tiskali J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani, Odgovoren L. Mikuš.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam